

HAROLD NICOLSON: *Peacemaking 1919*. University Paperbacks. London, Methuen, 1964. xxiv + 378 s. 15 sh.

Bogen udkom første gang 1933 og i nyt oplag 1943, forsynet med en indledning af mere principiel karakter. Det er denne 1943-udgave Methuen nu har genudsendt. Nicolson deltog selv i konferencen som en af det engelske udenrigsministeriums unge eksperter, og bogen er inddelt i to afsnit: en analyse af konferencen og et optryk af Nicolson's dagbog under forhandlingerne. Nicolson har jo forlængst slået sit navn fast med en række bøger om diplomatisk historie; alligevel forekommer beslutningen om at genudsende netop denne bog ikke ganske indlysende, så tidspræget som den er. I dag har den mindre interesse ved sin analyse af fredsforhandlingerne end som vidnesbyrd om den desillusionering freden betød for en række unge idealister. Den kan som sådan sammenstilles med Keynes's *The economic consequences of the peace*. Denne desillusionering er det gennemgående træk i analysen af konferencen, der især har sin betydning ved, at Nicolson var en af de første, der pegede på konferencens organisatoriske mangelfuldhed og konsekvenserne heraf. Bogen er iøvrigt i høj grad læseværdig, så engageret og veloplagt den er skrevet. Men den skal benyttes med varsomhed.

INGA FLOTO

PAUL GUICHONNET: *Mussolini et le fascisme*. Paris, Presses Universitaires de France, 1966. 120 s. 2,50 F.

Denne lille bog er kommet i den populære serie »Que sais-je?«, hvis særkende er kort sammentrængt orientering på grundlag af den eksisterende sagkundskab. Man skal derfor ikke vente nogen særlig originalitet, men en kort velredigeret orientering. I denne henseende svarer bogen til sigtet. Forfatteren er ekspert i 19. århundredes italienske historie, men udvider med denne bog sin kronologi til 20. århundrede. Som venteligt er det værdifuldeste afsnit det, der vedrører fascismens opståen og udvikling af samfundstilstande, der grundlagdes i 19. og begyndelsen af 20. århundrede. Hertil kommer et levende portræt af Mussolini efter Paolo Monellis biografi (1955). De udenrigspolitiske afsnit er de svageste, svagere end nødvendigt, bogens sigte og omfang taget i betragtning. Mussolini som redskab for en borgerlig reaktion mod den sociale uro, som regeringen så sig ude af stand til at beherske, belyses, særligt hans forhold til storindustrien. Fascismen som et frem for alt syd- og mellemitaliensk fænomen i politisk forstand og som udbredt i overklassen og dele af middelklassen i social henseende understreges. Nogen dybere analyse af fascismen i sociologisk forstand i lighed med Daniel Lerner's undersøgelse over den nazistiske elite findes ikke, således at den foreliggende orientering ikke giver mange holdepunkter på dette område. Interessant er det at se, at forfatteren så stærkt understreger den fascistiske bevægelses udvikling som en funktion af ydre politiske og økonomiske konjunkturer.

IB DAMGAARD PETERSEN